

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

בית נאמן

י"ד במנ"א התשע"ז

נושאי השיעור:

המעלה הגדולה של האיש הפשוט

- א. מעלת בעל מעשים טובים. ב. אבא שזכה לבן תלמיד חכם. ג. הבעל שם טוב ותלמידיו. ד. המעלה הגדולה של תפלת האנשים הפשוטים. ה. המנוח הגבאי רבי יוסף לוי ז"ל. ו. בית הכנסת ע"ש הרמב"ם במצרים. ז. טבילה במקוה לפני תפלה. ח. קודם כל תקפיד על החובה אחר כך תוסיף בחסידות. ט. אריכות ימים בזכות החזקת בית הכנסת. [נושאי ההערות: א. ראוי שסימני הספר יהיו כסדר סימני השו"ע. ב. הבעש"ט היה בעיקר מחזק את האמונה].

בעל מעשים הוא

א. ¹יש שאלה בגמרא בקידושין (דף ל"ג ע"ב), תלמיד שהוא רבו של אביו, חכם גדול יותר מאביו, האם חייב לעמוד בפני אביו או לא חייב? הגמרא הביאה ראייה משמואל. אבא של רבי יהודה שמו יחזקאל (רב יהודה בר יחזקאל), ושמואל אמר לרב יהודה (תלמידו): כשאתה רואה את אביך נכנס תעמוד. והרי רבי יהודה חכם הרבה, הוא גדול מאביו. פעם ראה את אביו טועה באיזה דבר, אמר לו: אבא, לא ככה קוראים, הנוסח הנכון במשנה כך וכך, "לא תתני הכי". ואמר לו שמואל: אל תגיד לאבא ככה, אלא תגיד לו "הנוסח שלמדנו כך וכך", שהוא יבין לבד שהוא טעה (קידושין דף ל"ב ע"א). אם כן למה אמר לו שיעמוד? [אלא ודאי שאף אם אביו תלמידו, חייב הבן לעמוד לו]. אומרת הגמרא: מזה אין ראייה, כי שאני רב יחזקאל "דבעל מעשים הוא" - הוא היה בעל מדות טובות, בעל מעשים טובים, לכן אפילו כי תצא הלכה (ט) שאפילו גבאי צדקה (שאוסף כסף כתוב בבן איש חי) (ש"ב פרשת כי תצא הלכה ט) שאפילו גבאי צדקה (שאוסף כסף ב"יברך דוד") צריכים לכבד אותו ולעמוד בפניו. (בדרך כלל היום לא אוספים ככה, אלא כל אחד שם בקופה, ככה פטורים מזה). **בעל מעשים טובים זה חשוב מאד.**

אני מקנא באבא שלו

ב. ומי אמר שרב יחזקאל בעל מעשים טובים? אם זכה לבן כמו רב יהודה, זה מראה כמה הוא היה צדיק. פעם אמרו בשם **רבי יוסף חיים זוננפלד**: אני לא מקנא במרן הבית יוסף, מרן הבית יוסף למד כל ימי חייו, מי יכול להגיע אליו? אדם שעבד שלושים ושתים שנה, כתב את הבית יוסף בשתי מהדורות, ומהספר הזה "ישקו כל העדרים" (ע"פ בראשית כ"ט, ב). **כל מי שרוצה לפתוח איוז הלכה, קודם כל יראה איזה סימן בשלחן ערוך, ומשם יעבור לטור בית יוסף, אי אפשר בלי טור ובית יוסף, אחר כך אתה יכול לפסוק.** "ואני אעביר כל טובי על פניך" (שמות ל"ג ט). **טובי ראשי תיבות טור ובית יוסף.** ²לכן אני לא מקנא במרן,

- דרשה זו ממרן רבנו הגדול זצ"ל במעלת האנשים הכשרים נאמרה ביום ראשון י"ד במנ"א התשע"ז כהספד באזכרת השבעה לגבאי המסור של בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" ר' יוסף הלוי זצ"ל שנלב"ע ביום ערב תשעה באב התשע"ז. תודתנו נתונה למערכת את' ישיבתנו הקדושה על הקלטת ושימור הדברים ושכמ"ה. **המערכת.**
- אפילו כאשר החיי אדם חיבר את ספרו, הסימנים שלו שונים מהסימנים של מרן. והוא

הבעל שם טוב ותלמידיו

ג. יש סיפור על הבעל שם טוב שהיו לו מאות ואולי אלפי חסידים. וחסידים פשוטים מאד. מה זה פשוטים? בנאים, סיידים, טייחים, רצענים, סנדלרים, חייטים, הכל יש לו. והיו לו גם ששים תלמידים טובים, תלמידי חכמים גדולים, ומהם שהיו גאונים עוד לפני שבאו אליו (כמו רבי דוב ממזריטש), והוא היה מקרב גם את הראשונים וגם את האחרונים. בפטירתו עמדו על מטתו ששים תלמידיו,

הביא שמה (בהקדמתו לחכמת אדם) **מרב חיים מוולאז'ין** שאמר לו: חבל שעשית ככה, היית עושה צמוד לסימנים של מרן. [לדוגמא:] הלכות ברכות התורה - סימן מ"ז, הלכות ברכות השחר - סימן מ"ו, הלכות קריאת שמע - סימן נ"ח, הלכות תפלה - סימן פ"ט... כשאתה עושה סימנים אחרים, המוח של הבן אדם יתבלבל, הוא לא יודע איפה הסימן הזה, כאן או כאן. **אחר כך תוקן הדבר על ידי המשנה ברורה, המשנה ברורה צמוד לסימנים של מרן.**

חידושים מתוקים ומיוחדים מכתב יד קדשו של מרן רבנו הגדול זצ"ל על פרשת עקב

תודתנו נתונה לידידנו ר' הראל זנזורי הי"ו על שהמציא לנו חידושים יקרים אלו. כל הזכויות שמורות

עכ"ל. כי מלת עקב אינה מצויה בתורה, לכן דרשו באברהם שהכיר את בוראו בן שלש שנים דכתיב עקב אשר שמע אברהם בקולי (בראשית כ"ה), וכאן דרשו המצות שאדם דש בעקביו. ומה שכתוב לקמן (ח' ב') עקב לא תשמעון וגו' ושם מדובר בעובדי ע"ז, י"ל שהוא סיום הפרשה דהכא והיה

ז' ב. **ושמרתם ועשיתם אותם ושמר' אלהיך לך וגו'.** מדה כנגד מדה: ושמרתם - ושמר, וכן והיה עקב תשמעון וגו' עקב לא תשמעון (לקמן ח' ב'), והוא סיום הפרשה ואח"כ מתחיל ענין חדש. וכן תחת אשר לא עבדת וגו' מרוב כל, ועבדת את אויבך וגו' ובחוסר כל (לקמן כ"ח, מ"ז-מ"ח). וכן בפרשת משפטים כל אלמנה ויתום לא תענון, אם ענה תענה אותו וגו' והיו נשיכים אלמנות ובנים יתומים (שמות כ"ב, כ"א-כ"ג). **רש"י** בד"ה והיה עקב תשמעון. אם המצות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון וכו'.

הדלקת נרות מוצ"ש ר"ת			
י"ח:	19:02	20:15	20:54
ת"א:	19:19	20:18	20:51
חיפה:	19:09	20:19	20:52
ב"ש:	19:17	20:16	20:50

לחסויות, להפצה, להנצחות ולקבלת העלון לפקס 077-3179532 <<<

שהגיעו למצב כזה שיש שטובלים אחר הצהריים ואחר כך מתפללים שחרית... הרב עובדיה ע"ה מספר שפעם כשהוא היה בתל אביב, ראה התקהלות של חסידים, שאל: מה זה? מה קרה? אמרו: האדמו"ר הגיע, רוצה ללכת לטבול ואחר כך מתפלל שחרית. אמר להם: שחרית בשעה שתים!... מה זה?! איזה שחרית זה?! עבר הזמן. אמרו: ככה אנחנו נוהגים. זה לא נכון, צריך להתפלל בזמן. כל דבר שהוא הידור לא יהיה על חשבון החובה. תפלה זה חובה, והטבילה זה הידור. אי אפשר שתעשה את ההידור על חשבון החובה. רבי אברהם ענתבי מחכמי ארם צובא כתב דבר נפלא, בליל פסח לוקחים מתחילה מצה ומברכים "על אכילת מצה", אחר כך לוקחים מרור [ומברכים], ואחר כך כורך. למה הסדר הזה? מצה בזמן הזה דאורייתא, ומרור דרבנן, והכורך מנהג - "זכר למקדש כהלל הזקן". לימדו אותנו חכמים, כשיש לך חובה ומצוה ורשות, תתחיל חובה ומצוה, או דאורייתא ודרבנן, ככה צריך. תפלה חובה, ואילו הטבילה זה לא חובה כל כך, לכן אם אתה יכול לטבול לפני התפלה - הנה מה טוב, תתפלל בזמן. אבל אם תעבור זמן תפלה, אז אל תעשה ככה, תתפלל בזמן, ולטבילה תמצא לך זמן אחר. והמנוח ככה היה עושה, היה טובל בגלל שהוא נוגע בספר תורה. (מאיפה אני יודע את זה? ספרו לי השבוע).

בית הכנסת ע"ש הרמב"ם במצרים

ח. המנוח נולד לפני תשעים ואחד שנה (ככה אמרו), בשנת 1926. מה הסימן של השנה? תרפ"ו. זה רמזו בתורה "בן פורת יוסף" (בראשית מ"ט כ"ב). שמו 'יוסף', פורת זה תרפ"ו, (בכחש שנים הוא צעיר מהרב עובדיה), והמלה 'בן' גימטריא הלוי (בהפרש אחד), כאילו הפסוק רומז שיוסף הלוי נולד בשנת פור"ת. הוא היה מספר הרבה דברים מיהדות מצרים של פעם, הביטויים והפתגמים של יהדות עסיסית זאת. והוא היה אומר שיש בית הכנסת במצרים, שנקרא על שם הרמב"ם⁴, ומספר שהיה

4. ובית הכנסת הזה אחרי מאות שנים החזיר בתשובה יהודי שהיה חצי משכיל וחצי חילוני, היהודי הזה היה בשטרות של החמשים שקל, ויש לו שם כיפה שחורה גדולה, קוראים לו 'שמואל יוסף עגנון'. ואני חשבתי שתמיד היה שומר תורה ומצוות. ידוע שהיה שומר תורה ומצוות, הוא קיבל בגיל שמונים פרס נובל בשוודיה מהמלך, ופרס נובל הזה היה צריך להיות במוצאי שבת, חיכה עד שיצאה שבת והתגלח (הוא היה מגולח) והלך לקבל, לא רצה לחלל שבת, חיכה עד שתצא שבת. אבל אומרים שלא תמיד הוא היה שומר. פעם קראתי שהוא לא היה דתי, הוא היה משכיל כמו המשכילים אז, "המשכילים היו בארץ בימים ההם" - הנפילים היו בארץ" (בראשית ו' ד'), כולם נפלו מהתורה... כל הסופרים של אותה תקופה היו חושן אפילה. והוא רצה לעלות לארץ ישראל, ועבר דרך מצרים. כשהיה במצרים אמרו לו: תשמע, יש פה בית כנסת על שם הרמב"ם.

שהוא פוגש אותו כמה פעמים במקוה. אומר לו: יוסף, עכשיו אתה טובל? אחרי התפלה? תפלה בהנץ או קרוב להנץ, ובשעה שמונה - תשע הולך לטבול, למה אתה טובל? טובלים לפני התפלה, לא אחרי התפלה. היה אומר לו: כי אני לפעמים פותח את הספר תורה, ואני נוגע ביריעות של ספר תורה - בקלף, אסור ליגוע בלי טבילה, הולך וטובל! (ועיין בב"א א"ח ר"ס קמ"ז בשם המרדכי, ובמ"ב שם סק"ד, ובחזו"ע פורים (עמ' ע"ז) ודו"ק. ובהגהות א"מ שם (ס"א) הביאו שהרב כה"ח שם (סק"א) כתב להקל באחיזה בקלף מתי שאין מצוה באחיזה כגון בגלילה קודם הקריאה, אך בהליכו"ע ח"ג (עמ' קכ"ה) החמיר בזה. ואכמ"ל).

טבילה במקוה לפני תפלה

ו. רוב החסידים טובלים לפני התפלה. לכתחילה לפני שנים רבות הגמרא אומרת (ברכות דף כ"ב ע"א) "בטלוה לטבילותא דעזרא" - לא צריך לטבול לפני התפלה, פעם היו מחמירים, לא מתפללים עד שיעשו טבילה, והגמרא אומרת "בטלוה לטבילותא", כי לא תמיד אפשר להשיג תשעה קבין או מקוה, לא קל למצוא את זה, לכן "בטלוה לטבילותא דעזרא". הרמב"ם בהלכות תפלה לא הזכיר בכלל לטבול לפני התפלה. קמו עליו חכמי בבל: מה, אנחנו כולנו טובלים, אתה שכחת לכתוב את זה? אמר להם: לא שכחתי, ואני טובל, אבל אני כותב בספר היד החזקה רק דברים שחייבים מדין הגמרא (אגרות הרמב"ם ליפסיא ס' ק"מ). מדין הגמרא כתוב "בטלוה לטבילותא דעזרא", עזרא תיקן טבילה, אבל חכמים שאחריו ראו שאי אפשר לעמוד בזה, ואני לא כותב דבר שאינו חובה. ולא רק זה, אלא אמר להם, חכמי צרפת בקיאים בתלמוד, כשהם באים אלינו ורואים שאנחנו רוחצים לפני התפלה, אומרים לנו: למדתם את זה מהעריבים. העריבים לפני התפלה הם רוחצים (משוהו כמו טבילה, לא רוחצים, רק ידיים ורגליים וכו'), אז אתם למדתם את זה מהעריבים. לא למדנו מהעריבים, זו תקנת עזרא, מי שהוא חסיד עושה אותה, אבל בספר הלכה שלי אני כותב דברים שהם מוסכמים לכולם.

קודם כל תקפיד על החובה אחר כך תוסיף בחסידות

ז. בא הבעל שם טוב יותר מאוחר (הוא היה אחרי הרמב"ם ארבע מאות שנה [ויותר]) ואמר: הסיבה שהתפללות שלנו לא מתקבלות למעלה, בגלל שאנחנו לא טובלים לפני התפלה. זה גרם שרוב החסידים - ואולי כל החסידים - הולכים לטבול לפני התפילה. אבל זה גרם גם שאם לא משיגים מקוה מוקדם אז טובלים מאוחר. עד

צ"א כמנין מן עה"כ, ועם ד' אותיות עולה המן. א"נ פי בגימ' מן. יחיה אדם בגימ' לחם. ודע, כי על כל מוצא בגימ' פזר. פי הו"י יחיה האדם בגימ' צדקה, כמ"ש וצדקה תציל ממות (משלי י"ד ב'). ופה נרמז שמו של מרן החיד"א, כי "יחיה האדם" יש שם אותיות החיד"א, ונשארו אותיות יחיה בגימט' אזולאי. והוא חי פ"ג שנים כמנין יחיה האדם. ודו"ק. וידוע שנולד לשבעה חדשים וחשבו שהוא נפל עד שבאה סבתו ומצאה בו רוח חיים וחיממה אותו וכו'. ולכן נקרא חיד"א, ח"י דא!

ה. כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מייסר. פי' אם אתה מייסר את בנך בחסד וברחמים כך מתנהגים אתך מן השמים, ואם להפך להפך רח"ל.

כאשר ייסר איש את בנו וגו'. שמתכוין לטובתו, ועוד שאינו מייסרו אלא במכה קלה שיש לה תרופה, "כן ה' אלקיך מייסר".

פסוק ז'. כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה וגו'. עיין לרבנו בחיי שפירש מה שהזכיר שש פעמים "ארץ" כנגד ששה אקלימין המתפשטין ממנה והשונות מתמציתה, ועל האקלים השביעי הזכיר "הארץ הטובה" בלשון ידיעה. ע"ש. ומכאן סייעתא למ"ש במקום אחר שמזג א"י כולל מכל האקלימים שבעולם, וביארתי בזה רמז הכתוב כעיר שחבורה לה יחדו [תהלים קכ"ב ג']. ואכמ"ל.

מביאך אל ארץ טובה. מכאן מוסר לנוסעים לחו"ל לנופש בשבועות האלה שאחרי תשעה באב בשווייץ וכדומה, ועוזבים את א"י שלא תחסר כל בה, ויש בה כל מזגי אויר שבעולם!

עינות ותהומות יוצאים וגו'. עינות לשון נקבה כמ"ש שנים עשרה עינות מים (שמות ט"ו כ"ז). רק תהום משמש גם לשון זכר כמ"ש תהום אמר לא בי היא (איוב כ"ח ז'), ולכן אמר יוצאים. ויש תהום לשון נקבה (בראשית מ"ט כ"ה) ברכות תהום רובצת תחת.

ט. לא תחסר כל בה. לא כתיב לא יחסר אלא לא תחסר. פי' כשאתה יושב בא"י לא יהיה חסר לך כלום, אבל כשאוה"ע יושבים בה היא חריבה ושוממה. וק"ל.

ארץ אשר אבניה ברזל. פי' שאבניה כבדות משאר ארצות כמו שכתבו התוס' בכתובות (דף ק"ב ע"א) והם כמו ברזל (ר' משה חורב יצ"ו). וחז"ל דרשו שהיה החכם קשה כברזל. ופירש התו"ת שהיה חכם ומחודד לחתך ההלכה כברזל ולא תהיה רפויה בידו. ע"ש. וכאן נרמז שמו של אמה"ג זצ"ל: אבניה (בגימט' חכם) ברזל (בגימט' מצליח מאוזן).

ארץ אשר אבניה ברזל. פי' אבניה חזקות ובוניים מהם בתים, ולכן אין מצויות שריפות בא"י כמו בארה"ב ושאר מדינות שבונים בתים מעץ.

י. ואכלת ושבעת. יש לפרש עפ"מ הרמב"ם בפ"ד מהל' דעות שצריך להתעמל לפני אכילה עד שיזיע, ולנוח אחר אכילה. ע"ש. ולכן ואכלת בטרחת ושבעת באתנה.

וברכת את ה'. נ"ל ע"פ מה שכתב הב"ח (ש"א פרשת חקת אות ב') בשם סידור הרש"ש שיכיון בבהמ"ז להמשיך שפע וברכה רבה ומוחין וחיות ומזון למלכותא קדישא דאצילות. ע"ש. וזה רמז הכתוב וברכת את-ה' אלקיך וגו', כי את רומזת לשכינה, וכמ"ש בזהר פרשת נח (דף ס' ע"א) את לאתכללא שכינתא. ע"ש. וראיתי בשם האדמו"ר מגור (בעל אמרי אמת) שפירש "את" לרבות ברכת האורח לבעה"ב.

י"א. השמר לך פן תשכח. פי' תשכח בגימ' כ"ח פעמים הו"ה. ואתה תשכח שכל זה בא מכה ה' ותחשוב כחי ועצם ידי, לעשות צירוף כחי הוה במקום כח הו"ה. ועמ"ש להלן (פסוק י"ז).

ט"ו. נחש שרף ועקרב. הפסק בין המלים "נחש | שרף" בא להפריד בין השי"ן לסי"ן, אע"פ שזו ימנית וזו שמאלית. וכי"ב עשב בשדך, הכנף פתיל, אע"פ שזו רפויה וזו דגושה (ועיין לחם הבכורים דף צ"ח ע"א). ואפשר עוד שהפסק בא לשלול שאין שרף שם תואר נחש כמו הנחשים השרפים (במדבר כ"א ו') וכתרגום אונקלוס כאן אתר חיוון קלן ועקרבין, אלא הם שלשה מינים: נחש שרף ועקרב. וכי"ב "נטף | ושחלת" (שמות ל"ד) בפסק, שלא נבאר נטף שם תואר לדבר הנוטף מן השחלת אלא נטף לחוד ושחלת לחוד. [ואע"ג דכתיב בוי"ו ושחלת אפשר לפרש נטף של שחלת, כמו "חסד ואמת" חסד של אמת. וכי"ב בשבת (דף כ"ד ע"א ודף ע"ז סע"ב) וינאם (דף פ' סע"א) ויבמות (דף ח' ע"א). ע"ש]. וכן "וחצור | חדתה" (יהושע ט"ו כ"ה) בפסק, שלא נבאר חצור החדשה, אלא חצור לחוד חדתה לחוד. "אריות | בקר" (מלכים א' ז' כ"ט) בפסק, שלא נבאר אריות של בקר, אלא תלת מיילי נינהו אריות בקר וכרובים. "ענן | יומם ועשן" (ישעיה ד' ה') פסק בין ענן ליומם, שלא נבאר ענן של יומם בסמיכות, אלא ענן ועשן ביום. וכן "תורין | דכרין" (עזרא ד' י"ז) בפסק, שלא נבאר שוורים זכרים, אלא שוורים אילים וכבשים, והם שלשה מינים. וכלם נמנו במסרה גדולה פה. ע"ש.

ט"ז. המאכילך מן במדבר. במדבר בגימ' רמ"ח, ועם האותיות בגימ' אברים. רמז שנבלע

מנהג במצרים שכל אשה חולה או איש חולה הולך לישון במערה שמתחת בית הכנסת של הרמב"ם, ושמה במערה היתה קליניקה של הרמב"ם (ככה מספרים), הוא ישן שמה, ובחצות הלילה שומע קול - או רואה בחלום - תרופה למחלה שלו, הוא עושה את זה ומתרפא, אבל בתנאי שלא יספר לאחרים. אז הוא אומר שהדודה שלו חלתה והלכה שמה לישון, אמרו לה מה לעשות והתרפאה, אבל אסור לה לגלות. באה קרובה אחת שלה אחרי כמה זמן ואמרה לה: תגיד, איזו תרופה עשית? תגיד, איזו תרופה? תגיד, איזו תרופה? סיפרה לה, חזרה המחלה והלכה [לעולמה]. יש דברים כאלה, יש מקומות כאלה שאתה עובר על ידם ואומר: מי יודע? כאן היה משה רבנו במצרים העתיקה, זה מפליא מאד.

"מועלם יעלם ושקל יתעלם"

ט. והמנוח היה יודע לזכור כל מיני פתגמים, אני מבין ערבית ספרותית, אז אני מבין מה הוא מדבר. הוא לא היה אומר "חבל על הזמן" כמו שכולם אומרים, אלא "חבל על הזמן". למה? כי בזמן יש דגש, ואם יש דגש זה שוא נע, חבל על הזמן שאומרים חבל על הזמן [בלי שוא נע]... המנוח היה אומר "חבל על הזמן" כדי⁵. כולם אומרים "הזמן" בשוא נח, וכן "והגיענו לזמן הזה" צריך לומר "לזמן",

והרמב"ם כולם אוהבים, כי הרמב"ם היה גם פילוסוף, וגם מתמטיקאי, וגם רופא, וגם גאון, וגם פוסק. (אנחנו אומרים: קודם כל הרמב"ם פוסק, כל תורה שבכתב ותורה שבעל פה סידר לנו, י"ג עיקרים - הרמב"ם קבע, איך למנות תרי"ג מצוות - הרמב"ם קבע. כל ההלכות כולם של תורה שבכתב ושל תורה שבעל פה כולם נמצאים בספר היד החזקה. עד שאמר לי הרב אהרן פוינר ע"ה בשנת תשנ"א: אני קורא להרמב"ם "מלך התורה שבעל פה", משה רבנו מלך התורה שבכתב, והוא מלך התורה שבעל פה. ופעם מצאתי רמז, מתן תורה היה בשנת אלפיים ארבע מאות ארבעים ושמונה, תכפיל את זה - ארבע אלפים שמונה מאות תשעים ושש, זו השנה שנולד בה הרמב"ם! מפליא, יש קשר ביניהם, אבל אצל המשכילים הרמב"ם קודם כל פילוסוף... זה הכל. ואז עגנון לא היה בסדר, אמר: טוב, אני אלך לבית הכנסת הזה כדי שיתרשם מהאדם הגדול הזה. הלך והתפלל שם ערבית, ולפני התפלה שם כיפה, אחר כך חזר למלון שלו, עכשיו כאן הוא חופשי, רוצה להוריד את הכיפה, אבל אמר: בוש וכלימה, התפללתי במקום שהרמב"ם התפלל לפני שמונה מאות שנה, ועכשיו אני מוריד את הכיפה?! אני לא אעשה דבר כזה, השאיר את הכיפה על ראשו לכל החיים! כשהיה דר בתלפיות כתב על הדלת שלו: "כאן גר יהודי שומר שבת, אנה אל תחללו לו את השבת", אל תפריעו את מנוחת השבת שלו, כיון שהיה מפורסם שקיבל פרס נובל, כל הנהגים שמה בעוונות עושים סיבוב שלא לצער את העגנון הזה, שהוא לא היה רק שומר שבת, אלא גם אמר: אל תפריעו לו את מנוחת השבת, והכל בזכות תפלה אחת בבית הכנסת של הרמב"ם! והמנוח מכיר את זה.

5. יש חנות אחת בניו יורק שמוכרים בה בשר, ושמה של החנות "חבל על הזמן"... יש כאן אוכל כזה שחבל על הזמן. כשאתה אומר "חבל על הזמן" אתה מושב את הדבר, אבל יש מבינים אחרת. פעם ראש ישיבה אחד נתן שיחה לתלמידים בסעודה שלישית, הנו ממנה מאד. אז אחד התלמידים בא למחרת לרבניו ואמר לה: אתמול בעלך נתן שיחה כזאת "חבל על הזמן", והיא הבינה הפוך - השיחה לא שווה כלום, חבל על הזמן ששמענו את השיחה... היא לא הבינה, "חבל על הזמן" זה שבח.

ברמ"ח איברים, וזהו דבר פלא אשר לא ידעון אבותיך.

י"ז. כחי ועצם ידי. עיין מה שכתבתי לעיל (פסוק י"א). ויש להוסיף כי כחי"הו"ה רמז בפסוק זה כי ר"ת ועצם ידי בגימ' הוה, שאתה חושב שהכל היה ובא מכתך. ויש לרמז על אחינו החילוניים כימינו שמסתפקים בילד אחד ועוד כמה חיות-מחמד, וזהו כחי ר"ת כלב חתול ילד. ואם הבן נפגע ח"ו בבחרותו בתאונה וכדומה, אין למכתם רפואה בעוה"ר. וראיתי מעשה כזה בב"ח לוינשטיין בשנת התשל"ד.

י"ח. כי הוא הנתן לך כח וגו'. הנתן לך בגימ' 555. כלומר בלי עין הרע.

ט' ד'. בצדקתי הביאני ה'. בצדקתי הביאני הוי"ה בגימ' תש"י. כי בשנת התש"י הגיע מספר ישראל בא"י למיליון כ"י.

מורישם מפניך. מורישם בגימ' ירושלים.

ה'. כי ברשעת הגוים האלה וגו'. נ"ב: ברשעת גימט' 972. שא"י היא מדינה 972 בשיחות הטלפון וארה"ב היא מדינה 1. וכל זה מפני רשעת הגוים, שא"י היתה צריכה להיות ראש לכל הארצות.

ז'. זכור אל תשכח את אשר הקצפת וגו'. הרב תורה תמימה ז"ל האריך כאן ובסוף דבריו

יש שם דגש. פעם כל הספרדים ידעו לבטא זי"ן דגש בשוא נע. וכן לא אומרים "דברו" [בשוא נח], אלא "דברו" [בשוא נע], וכן על זו הדרך. והיה לו גם כן פתגם בערבית שאף אחד לא מבין אותו (מסתמא גם הבן שיחיה לא מבין אותו), היה אומר "מועלם יעלם ושקל יתעלם" - המורה מלמד והחרוץ לומד, תלמיד חרוץ לומד. כשמדבר על לימוד ככה הוא מדבר, ואתה שומע שרידים של מאות שנים. מה נשאר מהדור הזה? היום הדור הזה "פשט את בגדיו" (ויקרא ו', ד'), לא משאירים שום דבר. לא! צריך ללמוד מהאשכנזים, פעם היה יוצא "המחנה החרדי" של בעלז (עכשיו הפסיק) והיו בו ארבעה עמודים גדולים באידיש, כדי לזכור את האידיש, לזכות שפת אבותינו, אפילו שיש אידיש חסידית ויש ליטאית. היום אני לוקח את הילדים שלי ואומר להם מלה אחת בערבית, הם לא מבינים. וערבית - הרמב"ם כתב בה את ספריו, רב סעדיה גאון כתב בה את ספריו, חובות הלכות כתב בה את ספריו. למה אתם לא לומדים? לא לומדים, אין מה לעשות... לכן כל דבר ודבר שאדם זוכר מדורות שעברו, ישמור ויזכור אותו למשמרת.

אריכות ימים בזכות החזקת בית הכנסת

י. והמנוח מסר את עצמו על החזקת בית הכנסת וזאת זכות גדולה מאד, ה' נתן לו חיים, תשעים ואחת שנה ויותר. למה? כי כתוב בגמרא בברכות (דף ח' ע"א) שאמר לרבי יוחנן שיש זקנים בבבל, אמר: מה זה? לא יכול להיות, "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה" (דברים י"א, כ"א) - על ארץ ישראל, בבבל מה פתאום שמאריכים ימים? אמרו לו: הזקנים האלה משכימים ומעריבים לבית כנסת, הם באים מוקדם בבוקר ונשארים בערב עד שעה מאוחרת. אמר: אה, "היינו דאהני לה" - זה מה שעזר להם. והמנוח היה בו תרתי לטיבותא, גם היה גר בארץ ישראל מגיל צעיר מאד, [וגם היה משכים ומעריב לבית הכנסת]. והמנוח כנראה ראה את הרב עובדיה [במצרים], תמיד היה מספר לנו על הרב של מצרים, שמו חיים נחום אפנדי⁶, אבל גם את הרב עובדיה כנראה שהוא הכיר, כי הוא נולד בתרפ"ו, והרב היה במצרים בתש"ח, המנוח היה בן

המשך בעמ' 6

6. הוא לא היה מאה אחוז, יש כמה תלונות עליו, אבל פעמיים או שלוש הציל את הרב עובדיה מידי השלטונות. הרב עובדיה היה בונה סוכה, היו אומרים לו: לא, אתה מאותת לאויבים. בשנת ארבעים ושמונה האויבים זה מדינת ישראל, אתה מאותת להם שמה, אתה עושה להם סימנים. והרב היה אומר: לא, אני לא עושה להם סימנים, אני בונה סוכה. היו אומרים לו: מה הסוכה הזאת? למה כל היהודים לא בונים? צריך שיבוא הרב חיים נחום אפנדי להסביר לשלטונות שיש מצוה לעשות סוכה, מסביר להם בצרפתית ומבינים. לפעמים תופסים את הרב [עובדיה] באוטובוס, ועושים שם מגבית בשביל ג'אהד, כולם נותנים. מגיעים לרב עובדיה, והוא לא רוצה לתת. אומרים לו: למה אתה לא רוצה לתת? חייב לתת. הרב אומר: חייב או מרצוני? מרצוני. אומר הרב: אם מרצוני, אז אני לא רוצה לתת. אומרים לו: אז אתה ציוני, עושים לו צרות, לוקחים אותו לחקירות. ומי מגן עליו? אפנדי. אומר להם: הוא אין לו כסף מסכן, יש לו הוצאות, יש לו ילדים. עד שהם אומרים: טוב, בסדר, לך הביתה.

תמה על הרמב"ם למה השמיט זכירות אלו וקבע למצוה רק זכירת מחיית עמלק אחרי שכולם ממקור אחד יהלכו וכו'. ע"ש. ולענ"ד טעמו פשוט, שכל הזכירות הן מצוה לשעה וכנראה מפשט הכתובים שאומר וידעת כי לא בצדקתך וגו' (פי' תדע שלא בצדקתך זכית בא"י, שהרי) זכור אל תשכח את אשר הקצפת וגו', וזו מצוה רק לנכנסים לארץ, אבל מחיית עמלק כל זמן שלא נמחה זכרו עדיין יש מצוה לזכור מה שעשה, ולכן נסמך לה והיה בהניח וגו' תמחה את זכר עמלק, דהיינו שמטרת הזכירה כדי למחות את זכרו וכמו שדרשו ז"ל נשבע הקב"ה שאין השם שלם וכו' עד שימחה זרעו של עמלק (וזה טעמו של ספר החינוך דנשים פטורות מזכירת עמלק דלאו בני מחייה נינהו. ואכמ"ל). ואע"פ שבאו כל הזכירות ביחד בתורת כהנים, מ"מ אין הכרח שהם מצוה לדורות, ד"ל לפרושי קרא קאתי שהזכירה בפה. ועוד דבש"ס לא הובאו דרשות אלה, מכלל דקים ליה לתלמודא דלאו הלכתא נינהו רק מעשה עמלק בלבד (שהובא בגמרא מגילה דף י"ח ע"א), ורמז לדבר: אשר קרך בדרך ויזנב ר"ת אשר קדשנו במצותיו וצונו. וע"ע להמג"א (סי' ס' סוף סק"ב) שנתן טעם למה לא תיקנו לקרוא פרשת עמלק ולא תיקנו כשאר זכירות. ע"ש.

כ"א. ואת חטאתכם (בשני גרשיון) אשר עשיתם את העגל (ברביע). לכאורה פסוק הטעמים שלא כדין, דהוה ליה למימר "ואת-חטאתכם אשר-עשיתם" (באזלא גריש), ושוב חוזר

מוקדי מכירת ספרי מכון אורח צדיקים ברחבי הארץ:

מוקד מרכזי מושב ברכיה מוסדות "חכמת רחמים" 08-6727523 / 9105* שלווחה 6

מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת
מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת
מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת
מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת
מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת	מחלקת

לקחת את גזר הדין!

"ידוע בספרי חקבלה כי אחד התיקונים הגדולים ביותר
לבטל מהאדם את הגזרות ולפתוח את מצול
אברואות, פרנסה והצלחה
זה פדיון נפש..."

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות
על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה שליט"א

פדיון נפש פרטי

פדיון נפש כללי

160 ש"ח לשם

52 ש"ח לשם

או בעמדות
נדרים פלוס

08-6727523

(אפשר לשלוח הודעה, רו קווי, מענה 24 שעות)

למסירת
שמות
התקשרו:

עשרים ושנים שנה, יכול להיות שהכיר אותו, ואולי גם שמע ממנו כמה שיעורים.

פתיחת אליהו הנביא - פתיחת הרגש

יא. ותמיד לפני התפלה של מנחה (ואולי גם בבוקר), הוא קורא פתח אליהו. כתוב בספרים שלנו שפתח אליהו מועיל לפתיחת הלב. מה זה לפתוח את הלב? מי שקורא פתח אליהו נעשה חכם יותר? לא, האשכנזים לא אומרים פתח אליהו, והם חכמים לא פחות... אלא פתיחת הלב הכוונה פתיחת הרגש, מי שקורא פתח אליהו יש לו רגש, יש לו הרגשה מיוחדת, זה נמצא בפתח אליהו, וזו אמת לאמתה. היה ויכוח פעם כאשר עלו לירח בשנת 69 - תשכ"ט בחודש אב, עלו בפעם ראשונה בהסטוריה שלשה אסטרונאוטים לירח, בא מדען אחד ושאל את הרב מרדכי שרעבי: תגיד לי, נמצא בירח בני אדם או לא נמצא? אמר לו: אני אכתוב לך תשובה בפתק סגור, אחרי שהם ירדו מהירח תפתח ותראה. אמר לו: למה? אמר לו: ככה. לקח פתק, כתב שמה כמה שורות וסגר וזהו, "ויחתום בטבעת המלך" (אסתר ח', י), אל תפתח, בסדר. עלו וחיפשו בני אדם, "והנה אין שם איש

וקול אדם, כי אם הסוס אסור והחמור אסור" (מלכים ב' ז', י), אין שם לא סוס ולא חמור... גם אויר אין, גם מים אין, אז התאכזבו. חשבו שהירח זה חלק מכדור הארץ (עובדה שהוא מסתובב עם כדור הארץ), אם כן מוכרח שיש שמה לפחות בעלי חיים, אויר, צמחים, ובאמת אין שום דבר, חזרו לארץ ואמרו "אין לנו כלום". פתח את הפתק וכתוב שמה קטע מפתח אליהו: "ובראת שמיא וארעא, ואפקת מנהון שימשא וסיהרא וכוכביא ומזלי, ובארעא אילנין ודשאין וגנתא דעדן ועשבין וחיון ועופין ונונין ובעירין ובני נשא". אמר לו: אני לא מבין אידיש... מה זה? אמר לו: בוא אתרגם לך בעברית, אליהו הנביא אומר: בראת שמים וארץ, בשמים יש כוכבים ומזלות, ובארץ יש בעלי חיים ועופות ודגים ועשבים וצמחים ובני אדם, זה בארץ, בשמים לא, שם הוצאת מהם שמש וירח וכוכבים ומזלות, כאילו אומר בפירוש שאין בעלי חיים רק בכדור הארץ. הספרדים היו אומרים כל הזמן פתח אליהו. היום מחוסר זמן, בשבת כשמתפללים מנחה מתחילים מיד "למנצח", אבל אם יש זמן להוסיף כמה מלים [צריך לומר פתח אליהו].

ומפרש מהו "חטאתכם אשר עשיתם"? "את העגל" (ברביע). וראיה ממה שנאמר "לקחתי ואשרוף אותו" בלשון זכר, ואם מוסב על "חטאתכם" הוה ליה למימר "אותה" בלשון נקבה, אלא ודאי שמוסב על העגל. וכן מסתבר, כי לפי ניקוד הטעמים שלפנינו משמע עשיית העגל גופיה לקחתי ואשרוף אותו באש, ואטו שרף החטא עצמו, הלא שרף גופו של חטא שעשו בפועל דהיינו העגל. וצ"ע. ואולי רצה לרמוז מה שכתב הרב האר"י שכל עבירה נרשמת במצח האדם, וכשחוזר בתשובה נמחקת באש. ע"ש. וזהו "ואת חטאתכם לקחתי ואשרוף אותו באש". וצריך לחפש מקור הדברים.

ואכת אותו טחון היטב עד אשר דק לעפר. מכאן ששחיקת הזהב נקראת עפר (הרמב"ם פ"ד מהל' שחיטה ה"ב, ונפאק מינה לענין כיסוי הדם. ע"ש), ונשמט בתורה תמימה. ומה שלא

הביאו זה בגמ' (חולין דף פ"ח ע"ב) ולמדו מקרא דאיוב ועפרות זהב לו, שמעתי משום דשאני הכא ששרפו תחלה באש ונעשה כאפר ואח"כ טחנו דק דק. אע"פ שאין הכוונה ששרפו ממש אלא התיכו כמ"ש הרב מנחה בלולה (וע"ע להמרה"א בן אמוזג בספר אמ למקרא). וראיתי בשם אברבנאל שכתב שהעגל עצמו לא נשרף רק הקישוטים והתכשיטים שעיתרו בהם את העגל, ודייק הכי מדכתיב ויקח את העגל אשר עשו וישרוף באש (שמות ל"ב כ') ולא כתיב וישרוף אותו באש. וכאן פירושו ואת חטאתכם אשר עשיתם "עם" העגל. עכ"ל. ובוזה מובן היטב טעמי הפסוק "ואת חטאתכם" בשני גרישין, "אשר עשיתם" בשופר הולך. ולכאורה היל"ל ואת-חטאתכם אשר-עשיתם באזלא גריש. ולפי האמור אתי שפיר. אך קשה לפי אברבנאל דהול"ל לקחתי ואשרוף אותה באש.

פינת הישיבה

רשמים מכינוס הבוגרים

עלו ובאו לביתו של מורנו ראש הישיבה הגאון הרב חננאל כהן שליט"א בוגרי ישיבתנו "לבנימין אמר", לכינוס התאחדות מיוחדת במלאות חמש שנים להיוסדה של הישיבה. הרב מסר שיעור המשלב הלכה מוסר והשקפה מענייני התקופה. זכינו ובוגרינו ה"ו מעטרים כוללים נבחרים ברחבי הארץ, מוסרים שיעורים לציבור הצמא לדבר ה', ואף מחזקים את נערי עם ישראל בתורה ויראת שמים. ה' יזכנו להגדיל תורה ולהאדירה.

ומנדל חננאל עד

שמירת הסיגים

(מתוך הספר "שמחת התורה")

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך (דברים ז', י"ב).

"והיה עקב" - זה שאמר הכתוב: "למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני" (תהלים מ"ט, ו'). יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא שנתן תורה לישראל שיש בה שש מאות ושלוש עשרה מצוות, ויש בהן קלות וחמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משיגיהן בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן, כלומר שהן קלות, לפיכך היה דוד מתירא מיום הדין ואומר: "רבונו של עולם, איני מתירא מן מצוות החמורות שבתורה, שהן חמורות. ממה אני מתירא. מן המצוות הקלות, שמהם עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה. ואתה אמרת, הוי זהיר במצוה קלה ככמצוה חמורה". לך אומר: "למה אירא בימי רע" וגו'. "והיה עקב תשמעון" - זה שאמר הכתוב: "הנחמדים מזוהב ומפוז רב" וגו' (תהלים י"ט, י"א). וכתבי: "גם עבדך יזהר בהם בשמירת עקב רב" (שם פסוק י"ב). (מדרש תנחומא פרשת עקב אות א').

קלות וחמורות

הגאון הראשון לציון רבי יעקב ישראל אלגאזי זצ"ל היה ראש ישיבת המקבילים "בית אל", והיה גאון עולם. הוא גם חבר הרבנים ספרים, "ארעא דרבנן", "תוספת דרבנן", "אמת ליעקב" על הלכות ספר תורה, "שארי יעקב" ו"שמע יעקב" דרשות על התורה. בגו הוא הגאון רבי יום טוב אלגאזי זצ"ל מחבר ספר "הלכות יום טוב" על הלכות בכורות, "קדשת יום טוב" ועוד. היה אחרי אביו ראש ישיבת המקבילים, וכן היה הראשון לציון. בספר "שארי יעקב" שואל, מה התפנו דוד המלך כשאמר שמתירא מהמצוות הקלות? מה אלו המצוות הקלות? הרי אנחנו לא יודעים מהן שכן של מצוות, הרי השקר של כבוד הורים ושלוח הקן הוא אריכות ימים אפלו שהן שונות הרבה אחת מהשניה בקשי שלהן. חז"ל אמרו (מדרש תנחומא פרשת עקב אות ב')

להיות חזן
ב-4 שעות כלבדו
שני שיעורי רבנות

על ידי החזן
רבי כפיר פרטוש

מזמור שיר

לקורס הקרוב אליו ☎ 058-4143933

על הפסוק: "אִרְחַ חַיִּים פֶּן תִּפְלֹס נַעֲוֵי מַעְגְּלֶתְהָ לֹא תַדַּע" (משלי ה', ו'). שְׁאֵדָם לֹא יוֹדַע כְּמָה חֲמוּרָה כָּל מַצּוֹה, וְלָכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּלֵן! עוֹד שׁוֹאֵל הָרֵב, מֶה הַחֲדוּשׁ שֶׁל דָּוִד שְׁהוּא מִתְּרֵא מִהַמְּצוּת הַשְּׁלוֹת? וְכִי שָׁאֵר הָעַם לֹא צָרִיכִים לַהֲתֵרֵא מִהָּ?

מִתְרַץ הָרֵב תְּרוּץ נִפְלָא. כְּנֻגַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עַל הַסִּיגִים וְהַגְדָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהֵם נִקְרָאוֹת מַצּוֹת קְלוֹת. הָרֵי הֵם לֹא מַצּוֹה גְּמוּרָה אֲלָא סִיג לַתּוֹרָה מְדַרְבְּנָן, וְעַלִּיהֶם הִזְהִירָה אוֹתָנּוּ הַתּוֹרָה לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת. כִּיֹּן שְׁכָאֵשׁ יֵשׁ אֲדָם סִיג וְהוּא נִזְהָר בּוֹ, גַּם אִם יִקְרֶה וַיִּפֹּל בְּסִיג, לַעֲבֹד עַל הָעֵבֶרָה הוּא לֹא יֵאֵר.

אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (יבמות דף כ' ע"א): **אִסּוּר קִדְּשָׁה** שְׁנִיּוֹת מִדְּבָרִי סוֹפְרִים. יֵשׁ עֲרִיּוֹת מִדְּאוּרֵיָא, וְיֵשׁ אִסּוּרֵי עֲרִיּוֹת מִדְּבָרִי חֻכְמִים כְּדִי שְׁלֹא נִכְשַׁל בְּעֲרִיּוֹת דְּאוּרֵיָא. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא, לְמָה קוֹרְאִים לָזֶה אִסּוּר קִדְּשָׁה? תִּקְרָא לָזֶה אִסּוּר מְדַרְבְּנָן? אֲלָא אָמַר רַבָּא, קִדְּשָׁה עֲצָמָהּ בְּמִתָּר לָהּ. **פֶּרֶשׁ רִשִׁי**: **קִדְּשָׁה עֲצָמָהּ** - לַעֲמֹד וְלִהְיוֹתָהּ, אֲפֹלֵי **בְּמִתָּר** לָהּ תִּזְהָר, תוֹסִיף לָהּ אִסּוּר מִהַשְׁנִיּוֹת הַמִּתְרֹת לָהּ עַל הָעֲרִיּוֹת, כְּדִי שְׁלֹא תִבּוֹא לִיְדֵי עֲרִיּוֹת הָאִסּוּרוֹת מִן הַתּוֹרָה. אִם חִזַּ"ל לֹא הֵיוּ גּוֹזְרִים עַל הַנְּשִׁים הַמִּתְרֹת מִהַתּוֹרָה, אֲדָם יִכּוֹל לַהֲגִיעַ וּלְפַגֵּעַ בְּעֵבֶרָה עֲצָמָהּ שֶׁאִסּוּרָה מִהַתּוֹרָה!

נִשְׁק נִגְד הִיָּצֵר

כְּמָה חֲשׁוֹב לְשִׁמּוֹר עַל הַסִּיגִים. אָמְרוּ חִזַּ"ל (מועד קטן דף ה' ע"א) עַל הַפְּסוּק: "וְשִׁמְרַתְּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי" (ויקרא י"ח, ל') - עֲשֹׂה מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמַרְתִּי. צָרִיךְ לִהְיוֹתָהּ בְּסִיגִים, כְּשֶׁאֲדָם נִזְהָר בְּסִיגִים לֹא יִפְגַּע בְּגוֹף הַמַּצּוֹה.

לְפַעֲמִים הִיָּצֵר הָרַע הוּא יוֹתֵר חָכֵם. אֲמַנֵּם שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ קוֹרָא לוֹ "מֶלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל" (קהלת ד', ג'). אֲבָל עֲדִין הוּא חָכֵם לְהִרַע. הִיָּצֵר אוֹמֵר לָאָדָם: לְמָה קִבְּעוּ חֻכְמִים אֶת כָּל הַסִּיגִים וְהַגְדָּרִים בְּשִׁבִּיל שְׁלֹא תִכְשַׁל בְּגוֹף הַתּוֹרָה. לְשֵׁם דְּגָמָא, אִסּוּר יְחִיד הוּא נִזְכָּר לָאָדָם שְׁלֹא יִכְשַׁל בְּעֲרִיּוֹת. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא מִהַתּוֹרָה וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא מִדְּבָרִי חֻכְמִים, אֲבָל עַל כָּל פְּנִים זֶהוּ סִיג שֶׁאֲדָם לֹא יִפּוֹל בְּעֵבֶרָה. כְּמוֹ כֵּן אִסּוּר לְזִיז לְהִכְנֵס לְכֶרֶם עֲנָבִים, כְּדִי שְׁלֹא יִכְשַׁל וְיֵאֱכַל אוֹתָם. כָּל הַסִּיגִים וְהַגְדָּרִים הֵם בְּשִׁבִּיל שְׁבָדָם לֹא יִכְשַׁל בְּגוֹפֵי תּוֹרָה. מִמִּשְׁיֵר הִיָּצֵר וְאוֹמֵר לָאָדָם: אֲבָל לְמָה שֶׁתִּכְשַׁל? הָרֵי אֵתָה תִּלְמִיד חֻכָּם! כְּתוּב בְּגָמָרָא (סוטה ד' כ"א ע"א) שֶׁהַתּוֹרָה אֲגוּנִי מִגָּמָא וְאֲצוּלִי מִצְלָא, הַתּוֹרָה מִצְלִיָא מִן הַחֲטָא, אֵתָה לּוֹמֵד תּוֹרָה, וְדָאִי לֹא תִבּוֹא לִיְדֵי חֲטָאִים, "בְּרָאֲתִי יָצַר הָרַע בְּרָאֲתִי לוֹ תּוֹרָה תְּכַלִּין" (קדושין דף ל' ע"ב)! אֲדָם רָגִיל צָרִיךְ לְהַקְפִּיד עַל כָּל הַגְדָּרִים, אֲבָל כְּשֶׁאֵתָה לּוֹמֵד תּוֹרָה שֶׁמִּצְלִיָא מִיָּצֵר הָרַע, אֵין לָהּ מִמָּה לְחַשֵּׁשׁ!

עַקֵּר טַעֲנַת הִיָּצֵר הָרַע מִגִּיעָה לְמִי שְׁעוֹסֵק בְּזִכּוּי הָרֵבִים, הוּא אוֹמֵר לוֹ: חֲבִיבִי, יְדִידִי הִיקָר, אֵתָה תִּלְמִיד חֻכָּם שֶׁמִּזְכָּה אֶת הָרֵבִים, הָרֵי אֵתָה יוֹדַע מֶה שֶׁאָמְרוּ חִזַּ"ל (יומא דף פ"ז ע"א): כָּל הַמַּצּוֹה אֵת הָרֵבִים אֵין חֲטָא בָּא עַל יָדוֹ, אֵתָה לֹא צָרִיךְ לְהַקְפִּיד עַל גְּזֵרוֹת חִזַּ"ל. הָרֵי אֵין חֲטָא בָּא לְיָדוֹ! לְעוֹלָם לֹא תִכְשַׁל! כִּי הִיָּצֵר הָרַע מִבְּלָבֵל אֶת הָאָדָם.

שְׁמִירָה כְּדוֹד הַמֶּלֶךְ

לְכֹן הַמַּדְרֵשׁ מִבִּיא לָנוּ דְּוָקָא אֶת דְּבָרֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְאוֹמֵר לָנוּ: אֵל תִּתְּפֹתוֹ לְשִׁמּוֹעַ בְּקוֹלוֹ שֶׁל הִיָּצֵר הָרַע, הוּא לֹא רוֹצֵה אֶת טוֹבֶתְכֶם, הוּא רוֹצֵה אֶת רַעֲתֶכֶם! הוּא רוֹצֵה לְהַפִּיל אֶתְכֶם! דָּוִד הַמֶּלֶךְ הֵיךְ שֶׁקָּדַם עֲצוּם בַּתּוֹרָה (בְּרֻכּוֹת דף ג' ע"ב), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "חֲצוֹת לַיְלָה אֶקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטִי צְדָקָה" (תהלים ק"ט, ס"ב), הֵיךְ יֵשׁוּ בְּשִׁנַּת הַסּוּם, וְהֵיךְ קָם בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. הֵיךְ מוֹסֵר נֶפֶשׁ עַל הַתּוֹרָה. כְּמוֹ כֵּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ הֵיךְ גָּדוֹל בְּזִכּוּי הָרֵבִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה הַגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת דף ד' ע"א) עַל הַפְּסוּק: "תִּפְלָה לְדָוִד וְגו'" שֶׁמֶרָה נִפְשִׁי כִּי חֲסִיד אָנִי" (תהלים פ"א, א'-ב'), אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְכִי לֹא חֲסִיד אָנִי! שְׁכַל מַלְכִי מִזְרָח וּמַעֲרָב יִשְׁנִים עַד שְׁלֹשׁ שְׁעוֹת! וְאֵין מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בָּאִים לְשָׁאוֹל אוֹתִי שְׁאֵלוֹת בְּהִלְכּוֹת טְהוֹרָה, אֲנִי בּוֹדֵק וְעוֹנֶה תְּשׁוּבוֹת, וְכָל זֶה כְּדִי לְהַתִּיר אֲשֶׁה לְבַעֲלָהּ. דָּוִד הַמֶּלֶךְ הֵיךְ גַּם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְגַם בְּזִכּוּי הָרֵבִים, וְכָכֵל זֹאת עִם כָּל טַעֲנֵי הִיָּצֵר הָרַע, דָּוִד הַמֶּלֶךְ הֵיךְ נִזְהָר! כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּעֲצָמוֹ: "גַּם עֲבָדָהּ נִזְהָר בָּהֶם בְּשִׁמְרָם עֵקֶב רַב", גַּם בְּמַצּוֹת שֶׁאֲדָם דֹּשׁ בְּעֵקֶב אֵין נִזְהָר!

לָזֶה הַתְּכַנּוּן דָּוִד כְּשֶׁאָמַר שְׁאִינוֹ מִתְּרֵא מִהַמְּצוּת הַחֲמוּרוֹת, כִּיֹּן שְׁהוּא שׁוֹמֵר עַל הַסִּיגִים וְכִי הוּא לֹא יִפְגַּע בְּעֵבֶרָתוֹ הַחֲמוּרוֹת, אֲבָל הוּא מִתְּרֵא מִהַשְׁלוֹת, כְּלוֹמַר מִהַסִּיגִים עֲצָמָה, שֶׁמִּשְׁמֵם הִיָּצֵר יִתְחַל לְפָתוֹת אוֹתוֹ, וְכִי הוּא עוֹלֵל לְהַעֲרִיעַ לְעֵבֶרָתוֹ הַחֲמוּרוֹת. הָרֵי כִּי דְרָכּוֹ שֶׁל יָצַר הָרַע, הֵיוּ אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כִּי, מִתָּר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כִּי, עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ עַבְדְּ עֲבֹדָה זָרָה (שְׁבֵת דף ק"ה ע"ב). הוּא לֹא מִתְחַל מִיָּד עִם הַחֲמוּרוֹת, קִדְּם כָּל מִתְחַל עִם הַסִּיגִים וְהַגְדָּרוֹת, וְאַחֲרַיִם כִּי מִמִּשְׁיֵר עִם הָעֵבֶרָתוֹ הַגְּדוּלוֹת.

אִם רָץ הָרֵי הוּא בּוֹרֵחַ

עַל פִּי זֶה יוֹבֵן טוֹב מֶה שֶׁאָמַר בֵּן עֲזָאִי (אבות פ"ד מ"ב): הָרֵי רָץ לְמַצּוֹה קְלָה בְּחֵמּוֹהָ וּבּוֹרֵחַ מִן הָעֵבֶרָה. לְכַאֲרָה לִפִּי דְקָדוֹק הַלְשׁוֹן הֵיךְ צָרִיךְ לוֹמַר "הָרֵי רָץ לְמַצּוֹה וּבּוֹרֵחַ מִן הָעֵבֶרָה", לְשׁוֹן צוּרִי, לְמָה אָמַר "וּבּוֹרֵחַ מִן הָעֵבֶרָה"? אֲלָא בֵּן עֲזָאִי מֵאִיר אֶת עֵינָיו וְאוֹמֵר "בּוֹרֵחַ", לוֹמַר שְׁעַל יְדֵי שֶׁאֲדָם זָרִיו בְּמַצּוֹה קְלָה שְׁהִיא סִיג לַתּוֹרָה, מִמִּילָא נִמְצָא שְׁהוּא בּוֹרֵחַ מִן הָעֵבֶרָה בְּפַעַל. כְּאִשֶּׁר אָדָם מְזַדְרָז לְשִׁמּוֹר עַל הַסִּיג, הָרֵי הוּא בּוֹרֵחַ מִהָעֵבֶרָה וְלֹא יִבּוֹא לְפַגֵּעַ בָּהּ.

זֶה מֶה שֶׁאָמַר הַפְּסוּק: "וְהִיָּה עֵקֶב שִׁמְעוֹנָא אֶת מִשְׁפָּטֵי הָאֵלָה", אִם תִּשְׁמְרוּ אֶת הַמַּצּוֹת הַקְּלוֹת שֶׁאֲדָם דֹּשׁ בְּעֵקֶבֵי שֶׁהֵם הַסִּיגִים וְהַגְדָּרוֹת, אִזְּ מִמִּילָא "וְשִׁמְרַתְּם וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם", אִתֶּם תַּעֲשׂוּ אֶת הַמַּצּוֹת עֲצָמָה בְּלִי כְּחָל וּשְׂרָק. אֲבָל אִם אֲדָם לֹא שׁוֹמֵעַ לְסִיגִים אֲלָא דֹּשׁ אוֹתָם בְּעֵקֶבֵי, עֲלוּל לְחֲטֹא וְלִהְיוֹתָהּ בְּגוֹפֵן שֶׁל מַצּוֹת. כְּמָה צָרִיכִים לְהִזְהָר בְּסִיגִים וּבְגָדָרוֹת, אִסּוּר לְזַלְזֵל בָּהֶם.

הִיָּטָק מִהִבֵּית

הֵיךְ אֲבָרָךְ שֶׁאֲשַׁתּוֹ לְמַדָּה הִיָּטָק בְּרָמָה גְּבוּהָה מֵאֵד, וְהִיָּתָה עוֹבֶדֶת כְּמִתְקַנְתָּה מַחֲשִׁבִים בְּמִשְׁרָד מְסִים. הִיא רֹאֲתָה שֶׁהַסְּבִיבָה שֶׁלָּהּ לֹא מִתְאִימָה לָהּ, אֲמַנֵּם אֲנִישִׁים טוֹבִים אֲבָל לֹא שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמַצּוֹת, מְזַלְזְלִים בְּמַצּוֹת וְקְלוֹת דַּעַת. הִיא סוֹפְרָה לְבַעֲלָהּ וְאִתָּהּ לוֹ: "מִצָּד אֶחָד אֲנִי מְקַבֶּלֶת מִשְׁכָּרְתָּ גְּבוּהָה מֵאֵד, וּמִצָּד שֵׁנִי זֶה לֹא הַסְּבִיבָה שֶׁאֲנִי רָגִילָה אֵלֶיהָ, אֲנִי מִפְּחָדָה לְפוֹל בִּיהֲדוּתִי". אָמַר לָהּ בְּעַלָּהּ: "אֲנִי אֶלֶךְ לְשָׁאוֹל אֶת הַגָּאוֹן הָרֵב יוֹסֵף שְׁלֹמֹם אֱלִישִׁיב". אָמַר לָרֵב אֶת הַצָּדִידִים, וְעָנָה לוֹ הָרֵב: "אִם אֵתָה רוֹצֵה כֶּסֶף וּפְרָנְסָה, תֵּן לְאִשְׁתְּךָ לְהַמְשִׁיךְ לְעִבּוֹד שֵׁם, אֲבָל אִם אֵתָה רוֹצֵה אֶת אִשְׁתְּךָ, אֵל תֵּתֵן לָהּ לְעִבּוֹד שֵׁם, אִם הִיא תַעֲבֹד שֵׁם לֹא תִתֶּיךָ לָהּ אֲשֶׁה..." הָאֲבָרָךְ שֶׁמַּע בְּקוֹל הָרֵב, הָאֲשֶׁה קְבֵלָה אֶת הַדְּבָרִים, וְנִמְדוֹ בְּנִסְיוֹן גְּבוּהָה.

בְּזֶה לֹא נִגְמַר הַסְּפּוֹר. הִיא אֲמָרָה לְבוֹס שְׁהִיא לֹא יִכּוֹלָה יוֹתֵר לְהַמְשִׁיךְ לְעִבּוֹד, הוּא נִסָּה לְשִׁכְנַע אוֹתָהּ אֲבָל לֹא הִצְלָחָה. הִיא הַסְּבִיבָה לוֹ שְׁהִיא לֹא יִכּוֹלָה לְהַמְשִׁיךְ לְעִבּוֹד בְּסִבִּיבָה לֹא דַתִּית. לְאַחֵר כְּמָה יָמִים, הִגִּיעַ בְּעַל הַחֲבֵרָה לְבֵית שְׁלֹמֹם וְאָמַר לָהּ: "תִּרְאִי, אֲנִי מֵאֵד מִתְּפַעֵל מִהַאֲמוּנָה הַחֲזָקָה שֶׁלָּךְ, שֶׁאֵתָה מוֹכֵנָה לוֹתֵר עַל מִשְׁכָּרְתָּ גְּבוּהָה מֵאֵד בְּשִׁבִּיל הַנֶּאֱמָנוֹת שֶׁלָּךְ לְעִרְכֵי הַיְּהוּדִית, אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁמִּי שֶׁנֶּאֱמַן כָּל כֵּךְ לִיהְיוֹתָה, וְדָאִי הוּא יְהִיָּה נֶאֱמַן גַּם לְמִקּוֹם הָעֲבֹדָה שְׁלֹו. הַחֲלֻטִּי שֶׁתִּמְשִׁיכִי לְעִבּוֹד אֲצֻלָּנוּ, אֲבָל אֵת לֹא צָרִיכָה לְבוֹא, אֵת יִכּוֹלָה לְהַמְשִׁיךְ לְעִבּוֹד מִהִבֵּית, וְתִקְבֵּל אֶת אוֹתָהּ מִשְׁכָּרְתָּ."

גְּזֵרוֹת מִדְּעַתְנָו

אֲדָם שְׁעוֹמֵד עַל כָּל הָעֲקָרוֹנוֹת הָרוֹחֲנִיִּים שְׁלֹו, שְׁלֹא מִתָּר עַל שׁוֹם תֵּן וְקוֹץ בְּמַצּוֹת ה', וְדָאִי שֶׁאֲחֵר כִּי הוּא לֹא יִפְסִיד וְאֵין יָרִיחַ מִזֶּה. "אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵין אָדָם שׁוֹמֵעַ לִי מִפְּסִיד" (דְּבָרִים רַבָּה פֶּרֶשׁה ד' אוֹת ה').

יִשְׁמַע חֻכָּם וְיוֹסֵף לִקְחָה, לְשִׁמּוֹר עַל הַסִּיגִים, לְשִׁמּוֹר עַל הַגְדָּרוֹת שֶׁתִּקְנֵנוּ לָנוּ רְבוּתִינוּ. גַּם בְּדוֹרוֹת הָאֲחִירוֹנִים גְּדוּלֵי הַדּוֹר עוֹשִׂים תְּקֻנָּתוֹ נִגְדָּה כָּל מִינֵי דְבָרִים שֶׁעוֹלָלִים לְהַכְשִׁיל בָּהֶם. סֶתֶם גְּזֵרוֹת אֲנַחְנוֹ לֹא: יוֹכִלִים לִגְזֹר, אֲבָל אִם זֶה דְּבָר שֶׁמִּצְוֵנוּ בּוֹ מִכְּשׁוֹל, יֵשׁ כַּח לְחֻכְמֵי הַדּוֹר לִגְזֹר. רִאֲיִיתִי שֶׁמֶרֶן רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה עֲטָרָת רֹאשֵׁנוּ רִבִּי **מֵאִיר מֵאֲזוּז** זצ"ל, מֵאֲרִיךְ בְּהַקְדָּמָתוֹ לְ"מִשְׁנֵה בְּרוּרָה אִישׁ מִצְלִיחַ" (חֶלֶק ג') הִרְבָּה בְּזֶה, וּמִבָּרָא אֶת הַעֲנָן.

הַגָּאוֹן רִבִּי **שְׁמַעוֹן בֶּר צִמְח** הַמְּכַנֶּה הַרְשָׁב"ץ, הֵיךְ מְגִדוּלֵי הָרֵאשׁוֹנִים, וּבְגִרֹשׁ סְפָרֵד הָרֵאשׁוֹן הוּא בֶּרַח לֶאֱלִיָּר וְהֵיךְ שֵׁם רּוֹפֵא הַמֶּלֶךְ. הוּא כּוֹתֵב עַל הַמִּשְׁנָה בְּפִרְקֵי אָבוֹת "וְעִשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה". וּפְתַח גְּדוֹל לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה, כָּל דּוֹר וְדוֹר רִשְׁאִי לְתַקֵּן תְּקֻנָּתוֹ בְּמָה שֶׁהֵם נִכְשָׁלִים בָּהֶם לְעִבּוֹר עַל דְּבָרֵי תּוֹרָה, וְלִזְלָא הַתְּקֻנָּתוֹ הָאֵלָה הַתּוֹרָה נּוֹפֶלֶת מִעֵט מִעֵט. וְכִמּוֹ שֶׁאָמְרוּ חִזַּ"ל אֵינוֹ דוֹמָה כֶּרֶם הַמֶּקֶף גִּדֵּר לְכֶרֶם שֶׁאִינוֹ מְקוּף גִּדֵּר, וְיִתֵּר נִרְאִיתִי רִאֲתִי ה' בְּמִקְרָבֵי דְבָרֵי חֻכְמִים וּבְסִיגִים שֶׁעֲשׂוּ וְלֹא בְּמִקְרָבֵי מַצּוֹת עֲצָמָה, שֶׁהוֹשֵׁה גְדָרִים וְסִיגִים לְעֲצָמוֹ מִרְאָה שְׁהוּא יָרָא לְדָבָר ה' וְחוֹשֵׁשׁ מִעֲבֵרוֹת.

זֶה מֶה שֶׁאָמְרוּ בְּגָמָרָא (עבודה זרה דף כ' ע"ב) "וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבָר רַע" (דְּבָרִים כ"ג, י') - שְׁלֹא יִהְיֶה רֹאשׁ אָדָם בִּיּוֹם וְחֹסֶשׁ וְשׁוֹשׁ יְבוֹא לִיְדֵי טִמְאָה בְּלִילָה. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס בֵּן יֵאִיר זְהִירוֹת מִבִּיָּאָה לִיְדֵי זְרִיזוֹת וְכו'. מֶה זֶה "זְהִירוֹת מִבִּיָּאָה לִיְדֵי זְרִיזוֹת"? מֶה הַהִבְדֵּל בֵּין זְרִיזוֹת לְזְהִירוֹת? אֲלָא בְּכַח הַזְהִירוֹת יִזְהָר מִעֲבֵרָה **בַּעַת** שֶׁנִּזְדַּמְנָה בְּכַפְּיוֹ, וּבְכַח הַזְרִיזוֹת יִזְהָר מִעֲבֵרָה **לְפָנֵי** שֶׁהַזְדַּמְנָה לְפָנָיו, וְזָדָר שְׁלֹא תִבּוֹא עֲבֵרָה לִידוֹ. זְהִירוֹת מִבִּיָּאָה לִיְדֵי זְרִיזוֹת, הוּא מְזַדְרָז שְׁלֹא לְבוֹא לִיְדֵי נִסְיוֹן.

ה' יִזְכְּנוּ לְשִׁמּוֹר וְלִקְיָם אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, לְשִׁמּוֹעַ דְּבָרֵי חֻכְמִים וְסִיגִיָּה, אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

פִּינַת הַיְּשִׁיבָה

הִילולת האר"י

כְּמִידִי שְׁנֵה בִּשְׁנָה, יוֹם הִילולת האר"י הַקְּדוֹשׁ הוּא יוֹם שִׁמְחָתָה שֶׁל תּוֹרָה בִּישְׁרֵיבֵתֵנוּ. בַּחוּרִים אֵל עֲמֵלוֹ לִילוֹת כִּימִים עַל תַּלְמוּדוֹם, נִבְחָנוּ עַל מַסְכּוֹת שְׁלִימוֹת בַּעַל פֶּה, בִּיּוֹם זֶה בָּאִים לְקַצּוֹר אֶת הַפִּירוֹת, לְקַבֵּל אֶת הַתַּעֲוּדוֹת וְהַמַּלְגוֹת בְּרוּב פֶּאָר וְהֹדֵר. גַּם הַשְּׁנָה כְּמוֹבֵן זְכִינוּ, וּבַחוּרֵי הַ

למען הספר

"הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" (אבות פ"א משנה י"ב). הלל למד תורה מתוך ענין, למד תורה בצאהבה, למד תורה במסירות נפש, למד תורה כשהשקל יורד עליו. הוא היה משלם חצי משכורתו ממה שהיה מרויח ביום לשומר שיתן לו להפנס. ויום אחד לא היה לו כסף, אז הוא ישב למעלה על הגג, חדש טבת ויורד גשם ושלג, עד שבבקר הצילו אותו ממנו (ויאמר דף ל"ה ע"ב). אלה שהצילו אותו ממנו, לא אותו הם הצילו, אלא הם הצילו את כל עם ישראל! כשהצילו את הלל הזקן אמרו: "כדאי זה לחלל עליו את השבת". (הוא משך אחריו שושלת של ארבעה עשר דורות - [רבנותיו]: הלל ושמעון, גמליאל ושמעון, גמליאל ושמעון ורבי. רבנו הקדוש זה הדור השביעי. ואחר כך היו עוד שבעה דורות [גמליאל, יהודה נשיאה, גמליאל, יהודה נשיאה, גמליאל, יהודה נשיאה] עד הלל האחרון שקבע לנו חשבונות של העבוד, ועל פיו אנו יודעים שהיום ז"ר בניסן [היום שבו מסר מרן רבנו זצ"ל את השעור הזה בשנת תשע"ב]. לולי הלל האחרון, היינו מסתבכים, לא יודעים מה לעשות, אחד מעיד, אחד ראה את הלכה ואחד לא ראה, וגם הגזירות של הרומאים לא לבדקו, ויש ספק, אין מה לעשות). אז כיון שההלל חי שנים רבות בענין, הוא ידע את ערך השלום. אמר: הוי מתלמידיו של אהרן. אף על פי שאמרת לא כהן ואמרת לא מלך אהרן, אבל תהיה מהתלמידים שלו. (פעם כתב סופר אחד - אני לא יודע אם הוא יהודי או לא יהודי - בשבתה לקחה את משה רבנו. "ומרת את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמנה ותקחה" [שמות ב', ה']). היא חשבה שהיא לוקחת תינוק, אבל היא לקחה את כל העולם! את כל הדורות הבאים: כלם נאונים מהתורה שקבל אותה משה רבנו. לולי התורה העולם היה חשוך ואפלה.

הלכה נאמנה

הלכות ברכת הגומל - המשך

אם ילד מברך הגומל

[למדנו בגליון הקודם שיש שני פירושים ל"חבים": יש פרוש רשעים. המלה "רשע" התרגום שלה "חבא". כל אחד ואחד יש לו עוונות, אז הם נקראים "חבים". ויש פרוש שהם נקראים "חבים", כי הם חבים הרבה מאד טובות לקדוש ברוך הוא. מהרגע הראשון שתינוק נולד, יש לו טובה גדולה מאד. כמו שתאמר "אדם חב כסף" - "אדם חב טובה לחברו". ונפקא מנה [ההבדל להלכה בין שני פירושים אלו], אם ילד פחות מגיל שלוש עשרה מברך ברכת הגומל או לא? (אם נאמר ש"חבים" הפנה רשעים, אז לילד אין שום עון, פחות מגיל שלוש עשרה הוא לא חב, אלא מדיו חנוה, אז קטן שהגיע לחנוה לא מברך הגומל. אבל אם נאמר ש"חבים" פירושו שחב הרבה טובות לקדוש ברוך הוא, מהרגע שנפקחו עיניו עד סוף ימיו, כל רגע חלב שלו דופק ודופק ודופק [עטו חשבון שבמשך שנה חלב של האדם דופק שני מליארד וחצי פעם ואף פעם חלב לא נח! לא בשבת ולא בחול, לא בכפור ולא בתשעה באב, לא ביום ולא בלילה, תמיד הוא עובד! יש דבר קזה בעולם מכונה שעובדת בלי הפסק ואינה צריכה שום דבר! יש כאן שהורסים את חלב, עושים כל מיני דברים, או שהם נכנסים להיסטוריה. אבל בדרך כלל רב בני אדם בריאים, ורב בני אדם המאמינים בריאים יותר מאלה שלא מאמינים. עטו חשבון, פרופסור אחד אמר שהוא בדם, ואצל יהודים חרדים המספר של אלה שהם חולי לב הוא שני אחוז נקדה תשע (2.9%), זאת אומרת מאלף איש יש עשרים ותשעה אנשים חולי לב, ותשע מאות שבעים ואחד בריאים. אלה שהם חצי חצי - שלוש נקדה שמונה (3.8%). ואלה שהם כופרים רחמנא לצלן - חמש נקדה שמונה (5.8%). פי שנים מאלה שהם מאמינים! זאת אומרת מי שהוא מאמין חלב שלו חזק יותר רגוע. אז ה' נותן לה מתנה כזאת, אלה לא חב להודות לו! לכן לפי הדעה הזאת גם קטן שהגיע לחנוה מברך הגומל. ובאמת מרן החיד"א (ברכי יוסף סי' ר"ט סק"א) פוסק ואומר שבמדינותינו נהגו לברך. תמיד הייתי מתפלל למה קטנים לא

לולי התורה העולם היו עובדי אלילים כמו שיש בהדו וכמו שיש בסין, פראי אדם. התורה למדה את בני האדם שניין, צדק, מוסר, מעשים טובים. משה רבנו קבל את כל ההיסטוריה של העולם). **"ומקרבן לתורה"**, האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל אומר שלא כתוב "ומקרב את התורה אליהם", את התורה אין להזיז, אלא תקרב אותם לתורה. תאמר להם [לאנשים שעדיין רחוקים מתורה ומצוות]: הדין הוא לשמור שבת במלואה, אם כרגע אתם לא יכולים לשמור, בואו נעשה משהו קטן, תצמדו לקראת השבת. לאט לאט תראו שכל התורה כלה קלה לבצוע, אפשר לעשות אותה. רבי ישראל סלנטר זצ"ל הלך פעם לפריז, והיהודים אז היו פותחים חנויותיהם ביום שבת. אם הוא יאמר להם שיסגרו, אף אחד לא ישמע לו. אז הוא כנס אותם יום אחד, ונתן להם דרשה, אמר להם: רבותי! יום שבת הוא שונה משאר הימים, לפחות תסגרו את החנויות בצהריים. אמרו: אה, טוב, גם זה רעיון, בסדר, חצי יום בלבד מספיק. אחר כך בא פעם אחרת, ואמר להם: אבל גם בבקר כשהחנות פתוחה, אל תכתבו בעצמכם, אלא תביאו איזה גוי שיכתב. אתם רק תשליחו עליו, תסתכלו עליו. אמרו: גם זה רעיון טוב. וככה לאט לאט שמרו שבת כהלכה. "ומקרבן לתורה", אל תקרב את התורה אליהם, התורה כמות שהיא, אסור להזיז ממנה, אבל אתה תקרב אותם לתורה, שירגישו שאלה שחיים על פי התורה הם חיים, וחיים שלא על פי תורה הם לא חיים. הם חשוך ואפלה. אלה שחושבים שהמתינות הזאת הכל טוב ויפה הם טועים. **כשתלך בדרך התורה, תדע לך שאמרת חי באשר, אתה חי בשלום, אתה חי בצניעות, אתה חי בשמחה.** (בית נאמן גליון 457 אותיות ב' וד')

מברכים הגומל, עד שראיתי שמרן הרב עובדיה (שיחיה) אמר (חזון עובדיה ברכות עמ' שמ"ט) שכן מברכים. זאת אומרת ילד בגיל עשר-אחת עשרה, לא נגיד שאם הוא נסע [ישראל], כיון ששעל נסיעה יש ופוח, אבל אם הוא היה חולה והבריא, יכול לעלות - לא לעלות לתורה, אלא אם כן זה מפקדי, אבל אין צורך שיעלה לתורה - אחרי שיקראו בתורה, יאמרו לו: בוא ילד, תגיד את הברכה הזאת, "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם הגומל לחיים טובות וגמלני כל טוב" [גם בשו"ת בית נאמן חלק א' או"ח סי' כ"ג פסק שקטן שהגיע לחינוך מברך אם חלה ונתרפא, ע"ש].

איך אומרים כל טוב או כל טוב?

ואיך אומרים כל טוב או כל טוב? העולם אומרים "כל טוב", וכפי החיים אומר (סי' ר"ט ס"ק ט"ז) **לומר "כל טוב" בחולם**. למה? כי על פי רב המלה "טוב" היא סמוכה למשהו אחר, כמו: "כי טוב כל ארץ מצרים לךם הוא" (בראשית מ"ה, כ'), "טוב טעם ודעת למדינת" (תהילים ק"ט, ט"ו), המלה "טוב" קשורה למשהו אחר (יש פעם אחת: "ביתים מלאים כל טוב אשר לא מלאות" (דברים ו', י"א). והאבן עזרא שאל, מה זה "כל טוב"? איפה המלה הסמוכה? הרי המלה "טוב" קשורה למלה אחרת - "טוב הארץ", "טוב טעם ודעת", אין "טוב" לבד. אז הוא אמר שגם פה הסדר מלה, וצריך להבין אותה: "ביתים מלאים מכל טוב הארץ". לכן כאן שגמרנו את הברכה, איך תאמר "גמלני כל טוב"? צריך להמשיך - "טוב משהו". אבל יש אומרים שאפשר לומר "טוב" גם בנפרד, לכן רב העולם אומרים "כל טוב". ככה רגילים, אבל לפי כפי החיים אומרים "כל טוב", וככה אנו אומרים, "כל טוב" בחולם (והמלה "כל" ב"ח רמיה", פי המלה "שגמלני" היא במאריך שזה טעם משרת [ולכן היא רפיה מפני שהיא אחרי אותיות אה"י]. פה כתוב (בבן איש חי הוצאת "מרכז הספר") בסעודת בדרש, אבל צריך להיות "כל" בלי דגש - "שגמלני כל טוב". (בית נאמן גליון 471 אות ה' והוא, גליון 360 אותיות י"ד וט"ו).

